

Единъ день Стефчо, като се ровѣше изъ старитѣ скриновеи намѣри едно малко дървено кръстче. Той се затича къмъ баба и ѝ го показа.

— Това е кръстъ, Стефчо, прекръсти се и го цѣлуни!

Детето се прекръсти и цѣлуна кръстчето.

Но въ това време се показа на прага баща му. Съ свжсени вежди, съ злобно изкривени устни, той грабна отъ сина си кръстчето и го хвърли въ огъня. За пръвъ пжтъ той разкри душата, мислитѣ си.

— Да не съмъ ви видѣлъ другъ пжтъ да му давате подобни нѣща, чувате ли? Не искамъ да го лъжете, не искамъ да му се втъпняватъ въ главата глупости и да се кара да цѣлува дървета!

И, предъ слисанитѣ погледи на жена му и майка му, той влѣзе въ стаята си. Тѣ подозираха, дори бѣха увѣрени, че въ него нѣма никаква вѣра, но не мислѣха, че до тамъ е стигналъ, та да върши предъ тѣхъ кошунства.

— Религия! Богъ! Измислици! Всичко това трѣбва да се махне отъ главитѣ имъ. Вѣкове вече хората живѣятъ съ тия заблуждения. Де го този Богъ, де се намира, кой го е видѣлъ, кой истински е узналъ и разбралъ, че съществува? Хитри попове прокарватъ умишлено тия заблуди! — мърморѣше на себе си Милковъ.

Тамъ, въ странство, подъ влиянието на нови идеи, той се бѣше отчуждилъ отъ вѣрата, отъ Бога, нѣщо повече — мразѣше вече хората, които още проповѣдваха за тѣхъ. Искаше да се бори, за да се премахнатъ, да се разрушатъ „тия окови на заблуждението“. Какъ съжаляваше той, че е билъ толкова време жертва на тия заблуди. И ако не излизаше явно противъ религията, това правѣше заради учителското си мѣсто.

Стефчо, безъ да знае защо, боязливо отвори вратата и, взирайки се въ баща си, влѣзе при него.

— Татко, защо изгори кръста?

— Защото въ огъня му е мѣстото.

— Но нали е грѣшно, татко?

— Грѣшно ли? Кой ти каза това, баба ти ли? Я не си пълни главата съ нейнитѣ дивотии! Кръстъ? Какво е то — дърво! Разбра ли? Нѣма никакъвъ Богъ, всичко е лъжа, чувашъ ли? Да не съмъ те видѣлъ другъ пжтъ да се кръстишъ и молишъ.

— Но, татко, защо се молятъ тогава хората, защо ходятъ на църква?

— Защото сж невежи, защото нищо не разбиратъ, ами сж овци като баба ти. Слушай, дете, отъ тебе искамъ да направя човѣкъ, та да познавашъ лъжата огъ истината и, когато вече можешъ, да се боришъ и ти противъ тия измислици.

Детето излѣзе отъ стаята съ разтревоженъ детски умъ. Въ него инстинкта бѣше силенъ, както у всички деца, и страхътъ отъ баща му още по-силно го овладѣ. То чувствуваше, че край него, край баща му, витаеше нѣкакъвъ злокобенъ духъ, че подъ неговото мрачно лице се криеше жестока, суха душа. Но татко му знаеше повече отъ майка му и баба му, нима последнитѣ го лъжеха?